

Захарова О.Р.

студентка,

Маріупольський державний університет

ВІДБИТТЯ НАРОДНОЇ КУЛЬТУРИ У ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ВИРАЗАХ

Усталені вирази присутні в мовленні всіх користувачів одного лінгвістичного коду, які мають однакові знання, досвід і навіть точки зору [3]. Справді, коректне вживання цих виразів вимагає не лише спільного знання мови та культури, а й також сприяє створенню певної мовної солідарності між її носіями. Але лінгвістичні дослідження звернули увагу на усталені вирази лише відносно недавно, адже впродовж довгого часу вони залишались синонімами фольклору й народної мудрості та не фігурували в класичних дослідженнях з французької мови [1].

Проте фразеологічні одиниці присутні у всіх мовах як їхні унікальні елементи, що тривко увійшли до вживання; ці елементи на сьогодні викликають підвищений інтерес у лінгвістів, які зі свого боку усвідомлюють рясну присутність усталених виразів у кожній мові. Фразеологізми більше не розглядаються лише як прості народні вирази певної мовної спільноти, але як один з основоположних елементів мови, який потрібно опанувати, щоб здобути справжню комунікативну компетентність у всіх її складових. Неможливо також ігнорувати той факт, що фразеологічні одиниці (особливо ідіоматичні вирази) є частиною лінгвістичного «ринку» мови та мають велику соціальну цінність [1].

Деякі історичні аспекти життя народу чи його культури й сьогодні живуть у спогадах людей завдяки фразеологізмам, що передаються з покоління в покоління. Ці фразеологічні одиниці розповідають нам про історію чи звичай минулого та становлять значну частину культурної та мовної спадщини країни.

Наприклад, сучасна французька мова і в наші дні зберігає середньовічні вислови, такі як *rester sur le carreau* («залишитися з носом») або *mettre la lumière sous le boisseau* («тримати в незнанні») – вирази, що стосуються повсякденних ситуацій, які ми також переживаємо сьогодні. Інший приклад, фразеологізм *tomber dans les*

potmes («втратити свідомість»), який широко використовується у Франції для вказівки на стан фізичного дискомфорту, походить від виразу *tomber dans les pâmes* (зомлівати) [5], який сягає XVIII століття. Походження цього виразу приписують Жорж Санд, яка у листі до Мадам Дюпен написала, що вона «*est dans les potmes cuites*», намагаючись передати, що вона перебуває у стані глибокої втоми, порівнюючи цей вираз з висловом *être cuit*. Під впливом дієслова *se râmer* (зомлівати) й виникла інтерференція слів *les pâmes* та *les potmes*.

В одній зі статей газети «Le Figaro» [4] знаходимо декілька прикладів образних та ідіоматичних висловів із важливим історичним та культурним змістом, що з часом зазнали деяких трансформацій. Так, у 1690 році *tailler des croupières à quelqu'un* («заподіювати неприємностей» у сучасному перекладі) позначало «змусити когось втекти через постійні знущання і навіть цькування» (аналогія з вершниками, що до останнього переслідували своїх ворогів, погрожуючи зірвати їхні наспинні ремені). Автор пояснює, як значення виразу розширилось і в офіційному мовному реєстрі стало синонімом своєї сучасної, спрощеної версії – *tailler un short à quelqu'un* («завдати шкоди фізичній цілісності людини» у прямому значенні, або ж, фігурально, його моральній цілісності, тобто «підірвати репутацію»).

У ту ж саму епоху, додає автор, *être dans de beaux draps blancs* («потрапити як кури у щі») позначало «стати об'єктом знущань, потрапити у незручну ситуацію». В ході своєї еволюції вислів втратив прикметник *blanc*, але зберіг іменник *les draps*, слово, яке й містить ідею незручності ситуації [2].

Ще один цікавий приклад того часу – фразеологізм *aller par quatre chemins*, що в наші дні використовується в негативній формі *ne pas aller par quatre chemins* [2] («ходити коло та навколо»). Ідея цього фразеологізму дуже проста: коли ви хочете якомога швидше дістатися з однієї точки в іншу, ви обираєте шлях, який здається вам найбільш слушним. Ні в якому разі у вас не виникла б ідея пройти по черзі чотирма різними шляхами. Цей метафоричний вислів датується серединою XVII століття.

Фразеологічні вирази є відгомонами минулого, які залишаються як частина мовної та культурної спадщини, символу народної культури країни, що передає історію та традиції минулого. Іншими прикладами такої спадщини можуть слугувати наступні вислови [3]:

– *la cinquième roue du carrosse* («п’яте колесо до воза») належить до епохи візків та екіпажів, а саме до винаходу автомобілів;

– *être au bout de son rouleau* («не мати ні копійки») походить від згорнутої форми сувоїв в середні віки;

– *prendre des vessies pour des lanternes* («приймати бажане за дійсне») – складений вислів, що містить у своїй конструкції згадку про предмет часів Середньовіччя, який в сучасному світі вже не знаходить належного застосування в схожих цілях (*lanterne*);

– *mentir comme un arracheur de dents* («брехати як сивий мерин») робить відсилання на професію, яка нині вже не існує (*arracheur de dents*).

Анімалістичні фразеологізми, такі як *mettre la charrue avant les bœufs* («починати не з того кінця»), або сталі вирази, що стосуються роботи чи повсякденного життя, наприклад, *mettre de l’eau dans son vin* («стримати свої амбіції»), *faire la navette* («снувати туди-сюди») або ж *ménager la chèvre et le chou* («вовк ситий і коза ціла») беруть свій початок у соціальному житті сільського світу. Саме тварини на фермі, робочі знаряддя праці та харчові звички селян породили багато ідіом, які сьогодні стали невіддільною частиною французької мови [3].

Як ми бачимо, роль фразеологічних висловів дуже важлива для підтримування в суспільстві пам’яті про культуру минулого, адже воно здебільше має тенденцію забувати традиції та навички минулих поколінь в силу стрімкого технологічного розвитку.

Список використаних джерел:

1. Балли Ш. Французская стилистика. 2-е изд., стереотип. Москва : Эдиториал УРСС, 2001. 392 с.

2. Denhière G., Verstigel J.-C. Le traitement cognitif des expressions idiomatiques activités automatiques et délibérées. *La locution : entre lexicale, syntaxe et pragmatique : identification en corpus, traitement, apprentissage*. Paris : Klincksieck, 1996. P. 119–148.

3. Gonzalez I., Rey A. La phraséologie du français. Toulouse : Presses Universitaires du Mirail, 2002. 231 p.

4. Lamiroy B. Les expressions figées : à la recherche d’une définition. URL: <http://www.ling.arts.kuleuven.be/franitalco/papers/Lamiroy2008.pdf> (дата зверення 08.02.2021).

5. Rey A., Chantreau S. Dictionnaire des expressions et locutions. Paris : Le Robert, 2015. 888 p.

Караваева Т.Л.

кандидат филологических наук, доцент;

Тер-Григорян М.Г.

кандидат филологических наук,

Одесский национальный университет имени И.И. Мечникова

УРОВНЕВЫЕ СРЕДСТВА РЕАЛИЗАЦИИ ПРАГМАТИЧЕСКОЙ УСТАНОВКИ НАРРАТОРА

Прагматические исследования речевой коммуникации нацелены на определение языковых средств, которые уместны в определенных социальных условиях для достижения необходимого коммуникативного эффекта – успешности соответствующего речевого акта.

На современном этапе развития языка, когда в распоряжении его носителей находится огромный запас языковых средств и опыт в их употреблении, на первое место выходят вопросы, связанные не столько с тем, как отразить то или иное мыслительное содержание, сколько с тем, как отразить его наилучшим образом, то есть решить коммуникативные задачи в короткие сроки и с максимальным эффектом воздействия на адресата.

Целью настоящего исследования является сравнение инвентаря речевых средств, используемых рассказчиками, преследующими разные коммуникативные цели.

Материалом исследования послужили 20 англоязычных нарративных дискурсов бытового характера, принадлежащие к разговорному стилю.

Нарратив с позиций его создания и восприятия представляется как особый речевой акт, возникающий в определенных ситуациях и выполняющий такие функции, как информация, развлечение, убеждение, переключение внимания.

В качестве определения *устного нарративного дискурса* в работе принимаем определение, данное Н.А. Бигуновой: полифункциональное коммуникативное семантико-структурное образование, вид естественно-